ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

Dne 17. ledna 1917

V oznamování výsledek platí.
Zkuste "POKROK" nejdříve!
In Advertisment Results Count
Try "POKROK" First.

Když Uhři žádali Ameriku o pomoc

NEDÁVNÉ zakročení prezidenta Wilsona za účelem ukončení přítomné velké války v Evropě vyvolalo vzpomínku na návštěvu uherského vůdce povstalců, Louise Kossutha, v Americe v roce 1852 za účelem získání podpory Spojených Států v zápase Uher za samostatnost. Vzpomínka tato získává na své zajímavosti přítomnou válkou, kdy Uhři stojí pevně na straně centrálních mocností a staví se proti uznání práv malých národností. Ukazuje zároveň, jak Uhři pomáhali si v době, kdy touha po samostatnosti a nezávislosti od Rakouska vzplála v nich mocným plamenem.

Louis Kossuth pronesl pozoruhodnou řeč ve Faneuil Hallu v Bostonu dne 29. dubna roku 1852. V této své řeči Kossuth prohlásil, že velkou je americká svoboda, ale nemůž býti pouze americkou, jako Bůh není jenom Bohem Amerky, ale celého světa, tak i svoboda má býti všech národů. Řeč uherského patriota byla slavná a získala mu srdce celé Ameriky, která po tě jevila velký zájem o zápas uherského národa. Kossuth apeloval na cit amerického národa a žádal o pomoc pro zápas Uher.

Ale apel tento nepřinesl žádoucích výsledků. Kossuth konal cestu po celé Americe a mluvil k tisícům lidí, kteří přišli z blízka i daleka, aby jej slyšeli, neboť získal si značné jmění svým politickým cestováním na zápasy Uher za samostatnost. Všude dostalo se mu skvělého přijetí a projevu sympatie, ale když žádal za národní intervenci, byla to diplomacie, jež tu zakročila a Kossuth odjel z Ameriky na výsost zklamán.

Příjet do Ameriky jako pozvaný host národa Zvláštní loď, fregata Mississippi, byla poslána a ta ho dopravila jej a jeho rodinu z Cařihradu, kam prchl, do této země. President Spojených Států ujistil jej o svých sympatiích k uherské věci a sekretář státu, Daniel Webster, v odpovědi na remonstranci rakouského vyslance prohlásil, že "žádná politická nesmí potlačiti sympatie amerického lidu tak hluboce jako národní nost, zápasící k udržení anebo získání samostatnosti." Tato ujištění, jak je pochopitelno, naplnila srdce Kossuthova nejvyššími nadějemi, které posilovány byly nadšeným jeho přijetím v různých amerických městech, když se ukázalo, že Kossuthovy se jednů, aby vyvolal válku mezi Rakouskem a Spojenými Státy. Ku kterézto krátkosti vlády nepřálo si dojíti a nebyla ani pro ni připravena nadšení nehabovalo.

Maďaři usadili se v přítomném svém území asi před tisíci lety. Jim rassově nejpříbuznějšími z evropských národů jsou Finové. Uhry byly po dlouhou řadu let nezávislou monarchií, ale dostaly se pod panství Habsburku za Leopolda Prvního, který vpadl do země a podrobil si ji v roce 1687 a prohlásil korunu uherskou za dědičnou habsburskému rodu. Po první francouzské revoluci došlo k obnovení národního uherského vědomí, které vyvrcholilo v revoluci v roce 1848, které Kossuth byl vedoucím duchem.

Po pádu Metternicha, velkého rakouského státníka, který byl nesmiřitelným nepřítelem uherských nacionalistů, Uhersko získalo neodvislé ministerstvo, jehož vlivem liberální hnutí rychle nabývalo půdy. Konečně pak v dubnu roku 1849 Uhersko pod vůdcovstvím Kossutha prohlásilo nezávislost a Kossutha, že přijat bude ve Spojených Státech s otevřenou náručí a opatřila mu záruky bezpečnosti. Kossuth pozvání přijal a přijel do Ameriky v září roku 1851.

Kossuth byl pětačtyřicet roků stár, když přibyl do této země. Mluvil anglicky plynně, ačkoliv s cizím přízvukem. Měl asi pět stop a 8 palců výšky, výraznou tvář, široké čelo a tmavý vlas, který úpravou byl stejně vkusně jako jeho vous, který byl těžký a dlouhý. Oči měl velké a světle modré a pleť hladkou. Byl stále jakýsi zatrpklený a v hovoru každý uznamenal opravdovost. Mluvil s láskou o národě uherském a o jeho zápase za samostatnost. Byl mužem, který různem získával si přízeň všech, kdož měli příležitost s ním se setkati.

Kossuth narodil se v roce 1802 v Monoku v severní části Uher. Jeho rodina patřila k šlechtě, vlastnila panství a byla schopna poskytnouti mu dobrého vzdělání. Kossuth navštěvoval universitu v Pešti, kde získal svoje liberální náhledy. Brzy vstoupil do politického života a stal se členem a později vůdcem uherského sněmu. Také byl redaktorem časopisu, který ostře stavěl se proti rakouským vlivům, ale Metternich zabavil jeho tiskárnu a uvrhl jej do vězení.

Jako guvernér Uher Kossuth se osvědčil znamenitě jako politický i jako vojenský vůdce. Vypravil do pole armádu o 135,000 mužích se 100 děly. Armáda tato byla stále úspěšnou a docílila několika pozoruhodných vítězství. Když ale do zápasu vstoupilo také ruško, ku kterému rakouský císař o pomoc se obrátil, uherské armády byly snadno poraženy a neodvislost Uher prohlášena byla za ztracenou.

Ale Kossuth zůstal nesmiřitelným rebelem do konce svého života. Přes to, že bylo mu nabídnuto místo v parlamentě, když v roce 1867 došlo k rakousko-uherskému vyrovnání, přece se nesmířil. Nepřijal tohoto místa a nevrátil se více do své vlasti. Žil v dobrovolném vyhnanství po zbytek dní svého života a zemřel v Turíně dne 20. března roku 1894.

Jak se časy mění! Z rytířského národa uherského který svým zápasem za svobodu získal si obdiv všech svobodymilovných lidí, stal se národ utlačovatelů, který rozdělil se s Němci v Rakousku o úlohu v moci malých národů. Amerika, která měla slova povzbuzení pro národy, volající po svobodě, hojně se dnes jakchokoliv projevu, který by mohl býti považován za porušení přísné neutrality. Rusové, kteří přišli zachrániti Rakousko, ubírali se nedávno touže cestou, aby Rakousko zdrtili. Sultán turecký, který poskytl ochranu rebelu, dnes nalézá se v těsném spojení s centrálními mocnostmi.

STÁŘÍ VELKÝCH VOJEVŮDCŮ

Vítězové, jejichž šťastná vedení vynesla jim i jejich vojsku mnoho slávy, jsou většinou pokročilejšího věku. Tak vítězným vůdci ruského vojska u Krasnika, gen. Viktoru Dunkelovi je právě v těchto dnech 60 let a vítězi u Zamoště, generálu Auffenbergovi už dokonce 61 rok. Vítězní generálové němečtí jsou ještě starší. Saský generál v. Housen a pruský generál v. Hindenburg, jenž dobyl skvělého vítězství ve východním Prusku, jsou v 67. roce věku, a vítězi u Lutycha, generálu v. Emmichovi, je 65 let. Bývalému ministru vojenství generálu v. Heeringen bylo nedávno 64 let. Historie vojenství poučuje nás, že ještě starší vojevůdcové vyhrávali bitvy nejskvělejší. Tak polní maršálek Derfflinger jako stařec 69letý v čele své jízdy, ženoucí se nezdržitelně vpřed, vyhrál bitvu u Fehrbellinu. Kníže Leopold Anhalt Dessavský v 70 letech svého věku rozhodl bitvu u Kesselsdorfu a 73letý polní maršálek Schwerin padl s praporem v ruce před Prahou, když byl před tím vyhrál velkou bitvu.

V 70 letech byli tito mužové ještě plni životní energie a silně vnitřního a těšili se velké popularitě. Lid nazýval je jenom: starý Dessavský," "starý Derfflinger," atd. Slůvko "starý" stalo se zároveň projevem jakési něžnosti a stáří a sláva jsou pojmy, které ve vojenství jsou spolu těsně spojeny.

Ale zdá se, že toto věkoun je u nás živější teprve v dobách posledních. V dřívějším čase válečné historie byla dlouho sláva vojevůdcova opírána konzulem úřadu. Alexander Veliký, Hannibal, Bedřich Veliký, Napoleon, nebyli ještě starí 30 let, když se svými vojsky dobyli nejskvělejších vítězství. Princ Eugenu bylo 34 let, když u Zenty slavné zvítězil. César zdá se být u porovnání s nimi už výjimkou, když převzal velení vojska teprve ve 42 letech. Že vojevůdcové, kteří v mladších letech prosli obuřen kulek jako vítězové, dovedli se slávu znamenitých válečníku zachovat i ve svém stáří, toho je důkazem princ Eugen, který ještě v 72 letech znamenitými strategickými výkony dovedl statečně odolávat silnému nepříteli. Také německý generál Blücher měl už za sebou velké válečné zkušenosti, když jako stařec více než 70letý vedl vojsko proti Napoleonovi. Vůle a ryzí duch triumfovaly nad slabým, nemocným vysílením tělem starého vojáka a dovedly ho k vítězství.

Podobným výjimečným zjevem ve strategickém talentu byl maršálek Radecky, který v 71 letech byl postaven v čelo velké armády. V jeho bytosti bylo cosi mladického vášnivého, co bylo v podivném kontrastu k jeho věku. Starým vojevůdcem ve vlastním slova smyslu, vojevůdcem, který získával vítězství znalostí svých světových názorů a harmonickým chladem pronikavého zraku, byl Moltke. Bylo mu 66 let, když mu bylo osudem souzeno rozvinouti vedle jiných ctností vojevůdcovských.

PŮVOD ČERVENÉHO KŘÍŽE.

Dne 25. července 1859 vyšlo krvavé slunce nad bojištěm u Solferina. Plných patnáct hodin trval vražedný zápas, v němž se srazilo vojsko rakouské s vojsky Francie a Sardinie; 300,000 mužů na území pěti mil. S počátku stálo proti sobě vojska jako železné hradby, pak s ohromnou silou na sebe narazila, pluky byly rozmetány, ale hned nové nastupovaly na jejich místo, o každý pahrbek, každou skálu, ves i stodolu rozpoutal se rozhořčený boj muže proti muži. Prchající dělostřelectvo jíždělo se přes bojiště přes těla mrtvých a raněných, rozptýlené pluky snažily se najít, sejít se. Na výšinách hnělo na sta stříbrných orlic. Se všech stran přicházeli lidé, aby pomohli, ale přece bylo málo pomocných paží. Těžce raněni byli nakládáni na vozy a dopravováni do blízkých měst, kde raněni se tam dovlekli sami. Každý kostel, každý dům stal se nemocnicí. Obyvatelstvo se zemí, v čele se čtvrtí, co mohlo. Abbé Zigiolo stále více a více vozů, vše bylo přeplněno a všeho byl nedostatek, hlavně lékařů, ošetřovatelek, nástrojů a lůžek. Brzy také nebylo kapky vína, chleba a sena bylo možno sehnat dosti, vody. Kolik tisíců zemřelo, kdyby bývalo možno zachránit, kdyby po doručení bitvy byly v naše milosrdné ruce, kolik ti, co nalezli lidé museli vykrvácet, lékařské ruce dříve než přišla pomoc! Tento den nesmírné bídy, dne 24. července 1859 je dnem zrození a bojiště u Solferina místem zrození "Společnosti Červeného kříže".

Velké dílo milosrdenství vyvolal v život Henri Dunant. Pocházeje ze staré ženevské patricijské rodiny věnoval se už v mládí mírnění veškeré bídy. Středověký, rytířský, nadšený, odvážný až k šílenství, nehrozil se žádné překážky, šlo-li o to, pomoci. Při tom bedlivě studoval literaturu, etnografii, archeologii, historii národů a náboženství, konal studijní cesty ve všech možných zemích a ze všeho toho vykrystalisoval se mírný smutek s lidstvem. Jeho kniha "Vzpomínky na Solferino" vzbudila velký rozruch. Neustále zaměstnávaly jej otázky všeobecného zlepšení. Harmonie mezi zásadami, názory, jednotlivci, jako krásný z pevných dob křesťanství dosvědčený skutkem evangelium lásky a milosrdenství.

Ze všech snů o míru a sbratření vytrhla ho válka Francie a Sardinie proti Rakousku a roku 1859 našel ho na krvavých bojištích lombardské nížiny. Všady, kde bylo třeba pomoci, byl nalezen "bílý muž", jak se mu říkalo pro jeho bílý oblek. Tam teprve poznal největší lidskou bídu a jeho prozíravý duch, plný nekonečného soucitu s lidmi, zrodil velké dílo lásky k bližnímu, které stejným milosrdenstvím obejímá přátele i nepřátele, neboť jak řekl: "Raněný nepřítel už není nepřítelem." Z krve prosáklé půdy lombardské vyrostl první květ ryzí ošetřovatelství "Společnost Červeného kříže".

Mimo Dunanta zapsali ještě tři muži svá jména zlatými písmeny do historie humanity: Gustav Moynier, generál Dufour a Appia. Cestovali po Evropě, získali přístup k panovníkům a státníkům a radostně jim svěřovali své myšlenky a plány. A vždy našli při stupně srdce a podporu pro své velké dílo, takže v srpnu roku 1863 mohla se konat první konference splnomocněných delegátů 16 států. Neutralita raněných, zdravotního personálu a materiálu byla stanovena mezinárodní smlouvou, která byla nazvána "ženevskou konvencí".

Železné energii Dunantově, nebrzdící se ničeho, podařilo se skloniti pod zeleň lásky k bližnímu svět, neboť všecky státy mimo Čínu přistoupily znenáhla k ženevské konvenci. Když Henri Dunant viděl své obrovské dílo dokonče no, pravil: "Vlny zeny je nejen nějším statkem pro dobro lidstva je nyní století za stoletím bylo významnějším!" A prorocká slova zakladatele Červeného kříže se vyplnila v posledních letech řádění Červeného kříže. Ve všech válkách v těm době počínaje Dunantem až po dnešní doby, kdy s ohromnými se nervy a srdcem se dříve nezmůžeme se světového pozoru, snachází na tisíce vlastenských žen na pomoc své otcovské a mají na bojiště podobně milosrdenství. Tisíce a tisíce nebohých lidí zachránily ženy, zdobené paskami Červeného kříže, od nevinných mrtvých a od smrti a zachovaly je světu.

SRBOVÉ TRUCHLÍ NAD ROVEM SVÉHO PADLÉHO KAMARÁDA.

Dva Srbové, členové armády, která bojuje za účelem znovuzískání své vlasti, truchlí zde nad rovem svého kamaráda, který padl v bitvě.

GENERÁL ROQUES SE SVÝMI PŘÁTELI V ATHÉNÁCH.

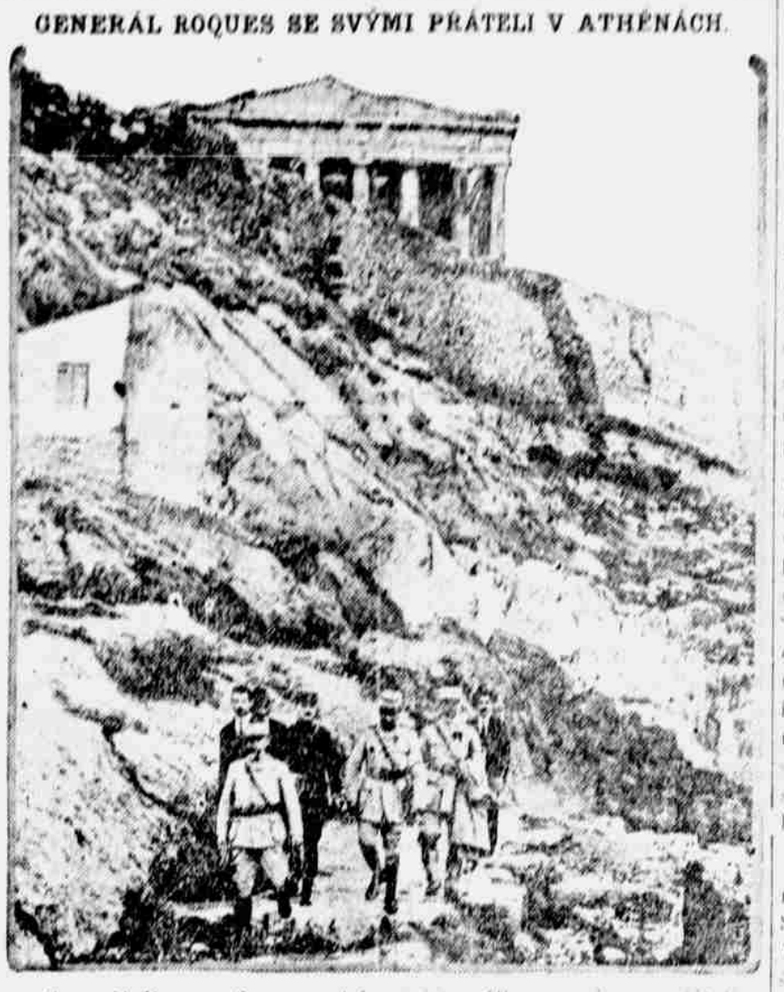

Generál Roques, francouzský ministr války, vrací se s přáteli z prohlídky Pantheonu, jedné z památek staré řecké slávy.

ROMÁN PRINCEZNY De CHIMAYOVY.

V nádherě zrozena, krásou, bohatstvím a štěstím kdysi překypující, princezna De Chimayova, ukončila běh svého pestrého života v chudobě a neštěstí.

Proč?

Zničivší veškeré svazky rodinné i společenské nedbajíc, že ji opovrhují, následovala hlasu svého srdce, provdala se za cikána. Opustila manžela svého, své dítky, jdouc za touhou svého srdce, nehlížejíc se na následky své hříšné lásky.

Čteme-li G. Allenovu povídku "Žena, která podlehla," zdá se nám býti neuvěřitelným líčení života milující ženy, ale život princezny De Chimayovy jest dokladem, že jsou ženy, které dovedou své lásce přinésti největší, neuvěřitelné oběti.

Princezna De Chimayova byla dítětem americkým, jsouc dcerou kapitána E. R. Warda z Detroit, Mich., jednoho z největších bohačů tamních. Vychování a vzdělání se jí dostalo toho nejlepšího. — Ve svém čtrnáctém roce napsala svému otci v dopise: "Jednotvárný život pro mne nemá ceny. Chci žíti! Obyčejné manželství není mi ničím. Nejraději bych chtěla míti manželem muže, jenž vraždil!"

Otec jí zanechal $2,000,000 a mimo toho ještě výnosné závody přinášely jí jistý obnos ročně, jenž nebyl malým.

Princezna De Chimay byla oslňující krásou, černých vlasů, černých očí a nádherné postavy.

Její život možno rozvrhnouti na osm různých období, které od bohatství sklánějí se stále hlouběji až konečně končí bídou a strádáním, z nichž utekla dobrovolnou smrtí.

Provdala se za hraběte Josefa de Caramana-Chimaye, staršího nedužívého, poněvadž otec její tomu chtěl. Seznámila se s ním, když o dvora. Starý hrabě, neduživec, nehodil se nikterak k mladé a živou kypící krásce. Následky se dostavily záhy. Jsouc jedinou z prvních dam u dvora zhýralého a záletného krále Leopolda II., vzbudila žárlivost manželovu, jenž jsa starým, nikterak nedovedl sloužiti choutkám jejím, zvláště potom, když i princ Baldvin, synovec krále Leopolda, počal s ní více nežli se slušelo, se zajímati.

Milostná aféra ta skončila podobně jako Rudolfova, korunního prince rakouského vraždou.

Ač nebylo to všechno na překážku sporádanému životu, přece nemohla snésti dále způsoby a zvyky z evropského dvora a zadlužíc se v černé noci s těžkou cikánou Hagi, utekla s ním, zasadiv tak svému nadějnému životu ránu, z níž se nevyléčila.

Marně byly prosby matčiny, marně na ni dolehaly přátele, nevrátila se, zrekla se všeho a žila jenom svému cikánu, ale i lásky jeho se brzy nasytila, což při její těkavé povaze nebylo ničím neočekávaným. Touha po změně přivedla ji v náruč jiného muže, italského kavalíra Giuseppa Ricciardiho, s nímž odjela do Egypta, jenž byl pravým vzorem mužské krásy. Tak o něm soudili a mnohý jiný byl často modelem.

Ale ani krása Ricciardiho nedovedla princeznu zdomácit v jejím opravdu cikánském milování a za nedlouho spočívala v bocích svého ridiče automobilu Albana Cassolata. Když již i Cassolata je omrzel, neupoutala se na delší dobu již k nikomu. Scházela a opadala stále až konečně nalezla v koupeni vražednou zbraň, jen střelie si krásnou hlavu svoji.

Dobrá rada drahá.

Krásná mladá dáma navštívila hádačku, aby si dala budoucnost svoji předpovědět. Hádačka čte ji z ruky: "Navštívíte mnoho cizích zemí a budete přijata na dvorech králů a královen. Přemůžete všechny své soupeřky a provdáte se za vyvoleného vašeho srdce, který bude stříbrný, tmavé pleti a aristokratického chování."

"A mladý?" vyrušila ji dáma.

"Ano a velice bohatý," dodávala hádačka.

Dáma stiskla pročtce ruku hádačky říkouc: "Děkuji vám, ale jen jednu věc mi ještě povězte — jak se mám zbaviti nynějšího manžela?"